

Komunikat CNOl w sprawie karmienia piersią i odciągania mleka przez kobiety zakażone wirusem SARS CoV-2 lub chorujące na COVID-19

z dnia 12.03.2020

Uwaga! Informacje są oparte na aktualnie dostępnej wiedzy, ograniczonej ze względu na małą ilość danych i niewielką populację dotkniętą zakażeniem.

Stwierdzenia ogólne

Sposób postępowania z ciężarną lub matką karmiącą zakażoną SARS Co-V2 (Severe Acute Respiratory Syndrome) niewiele różni się od postępowania w przypadku wirusów z grupy *Corona*, takich jak SARS-CoV oraz MERS-CoV (Middle Eastern Respiratory Syndrome), a także zakażeń wirusami grypy o ciężkim przebiegu np. H1N1. Choroby te nie stanowią przeciwwskazania do karmienia piersią lub mlekiem kobiecym. Jednak wymagają uwagi poświęconej zminimalizowaniu ryzyka zakażenia dziecka i personelu medycznego. SARS CoV-2 przenosi się przede wszystkim drogą kropelkową w bliskim kontakcie z osobą zarażoną, ale też poprzez dotyk do powierzchni skażonych wydzielinami.

Ciąża

Ciąża nie zwiększa ryzyka zarażenia i zachorowania na wyżej wymienione choroby wirusowe. Powikłania ciążowe są podobne jak przypadku innych chorób wirusowych przebiegających z gorączką. Nie było przypadku wrodzonego COVID-19. Ciężarna powinna szczególnie chronić się przed kontaktem z osobami chorymi, potencjalnie chorymi i stosować higienę rąk.

Poród

Nie było przypadku zarażenia wertykalnego podczas porodu, żaden noworodek nie miał potwierdzonego testem zakażenia. Nie stwierdzono też obecności wirusa w płynie owodniowym i krwi pępowinowej. Wszystkim noworodkom matek zarażonych SARS-CoV-2 należy wykonać test na obecność wirusa.

Pierwsze karmienie

Rekomendowane karmienie piersią. Choć decyzja należy do matki i jej rodziny. Nie wykryto wirusa w mleku matek chorych na COVID-19. Podobnie jak w przypadku SARS-CoV nie wykrywano wirusa, jedynie przeciwciała. Nie odnotowano dotychczas przypadku zakażenia dziecka mlekiem matki biologicznej chorej na chorobę wywołaną wirusem z grupy *Corona*.

Kolejne karmienia w szpitalu/w domu

Przed karmieniem i każdym kontaktem z dzieckiem matka powinna: myć ręce przynajmniej 30 sekund używając detergentu lub płynu dezynfekującego na bazie alkoholu, nakładać maseczkę ochronną, którą po jednym użyciu powinna trwale zutylizować nie dopuszczając do kontaktu z nią innych osób. Dziecko może przebywać w pokoju z matką, jednak w odległości minimum 2 metry. Opiekę nad dzieckiem najlepiej powierzyć zdrowej osobie z rodziny. Te zasady stosować do wygaszenia objawów u matki (na ogół 5-7 dni).

Odciąganie mleka

W przypadku ciężkiego stanu matki może być wymagana izolacja od dziecka. Wtedy można odciągać mleko, które osoba zdrowa z rodziny lub personelu podaje dziecku.

Postępowanie z mlekiem odciągającym

Każdy kontakt matki ze sprzętem do odciągania wymaga zachowania szczególnych zasad higieny: mycie i dezynfekcja rąk przed i po użyciu sprzętu, mycie i dezynfekcja sprzętu po użyciu lub stosowanie jednorazowych końcówek osobistych laktatora. Podawanie mleka dziecku należy powierzyć osobie zdrowej z rodziny.

Personel opiekujący się kobietą ciężarną lub matką karmiącą

Ryzyko zakażenia personelu jest wysokie. Personel powinien stosować wszelkie zasady prewencji zakażeń zgodne z przepisami w danej jednostce ochrony zdrowia w tym: dezynfekcję rąk, maska ochronna, fartuch ochronny. Pacjent z podejrzeniem zakażenia lub zakażony SARS CoV-2 podlega pełnej izolacji od innych chorych.

Prewencja ogólna

Należy stosować zasady higieny, takie jak: unikanie kontaktu z chorymi i potencjalnie chorymi, higiena rąk i stosowanie zasad bezpieczeństwa sanitarnego w czasie pracy z chorymi.

Zachorowalność, ciężkość przebiegu i śmiertelność omawianych chorób zależy od indywidualnej odporności organizmu. Należy o nią dbać, czyli: spać odpowiednią ilość godzin, odżywiać się zdrowo zgodnie z Piramidą Zdrowego Żywienia, codziennie uprawiać ruch/sport na świeżym powietrzu zabezpieczając

się przed wychłodzeniem, ograniczać stres (nie wpadać w panikę z powodu SARS-Co-2!).

Polecane źródła aktualnych informacji:

<https://www.rcog.org.uk/globalassets/documents/guidelines/coronavirus-covid-19-virus-infection-in-pregnancy-2020-03-09.pdf>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/specific-groups/pregnancy-guidance-breastfeeding.html>

<https://www.bfmed.org/abm-statement-coronavirus>

<https://laktacea.pl/koronawirus-sars-cov-2-a-karmienie-piersia/?fbclid=IwAR3ECigxe2QLnj4-t0RHdp8PWWYcPAdXqI8zRaIO8w7A6nnbACTmtZjIPrk>

http://bankmleka.pl/userfiles/files/Stanowisko_FBMK_SARS%20CoV-2%282%29.pdf?fbclid=IwAR3VUuB2psmJoPGpj04MEcq-NeZvpuXfOTY9YzkqZADJtUgzR_ft2AL5yg